

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem Mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

O presajanju drevja dvanajst pravil.

Čas je zdaj sadno in drugo drevje presajati ali zasajati. Na mestu bode torej gotovo, da se nekoliko pomenimo, kako se pravilno zasaja sadno drevje. To tem bolj, ker se nahaja žal, le redko kje gospodar, kateri bi to razumel dobro. Naj pravilnejše je gotovo, ako se za zasaditev sadnega kakor tudi družega drevja izkopljejo jame vže na jesen pred zimo, ter pusté čez zimo izkopane pa ne zasajene. To velja vže celo za tiste kraje, v katerih se nahaja težak ilovnat svet. V tak svet, drevje na spomlad v šele izkopane jame zasajati, ni kaj prijetno, pa tudi ne dobro. Svet na spomlad šele izkopanih takih jam je namreč jako zvezan, kar naravnost rečeno cmokast. V cmokastem svetu pa skoraj ni mogoče, drevo bodisi vže kakoršno koli pravilno zasaditi. Kdor na jesen ni jam izkopal, izkopati jih mora se ve da šele na spomlad. Naj se pa vže jame na jesen ali pa

šele na spomlad izkopujejo, paziti gre pri tem delu na ta le pravila:

1. Jama biti mora vsaj polkrat širša od premera kroga, katerega znaša širokostni obseg drevskih korenin. Toraj ako segajo korenine drevsa jeden meter na široko, bode naj jama zanj široka jeden in pol metra. Ali je okrogla, ali pa štiriyoglata, je konečno vže vse jedno.

2. Jama biti mora širokosti primerno tudi dovolj globoka. Najboljše razmerje v tem je pa, da znaša globokost jame, dve tretini njene širokosti. Ako je toraj jama meter široka, biti mora 60 do 70 centimetrov globoka.

3. Pri izkopavanji jam zložiti se mora najviša plast (ruša, trata) na jeden kupček. Nižjo drugo, na drugi; in najnižjo na tretji. Globokost jame razdeli se pri tem tako, da seže kop prve plasti približno 15 do 20 centimetrov globoko. Kop druge 20 do 30, in tretje 35 do 40 centimetrov globoko. Ves iz jame izkopani svet le na jeden kup zmetavati, je odločno nepravilno, slabo. To vže celo v zarašenem, ruščastem svetu.

PODLISTEK.

Sirota.

Dobra, blaga mačeha je nekako redka prikazen na svetu; da tako redka, kakor bela vrana. V nekem mestecu, ki je že po svojem vnanjem licu kazalo uboštvo, revščino, stanovala je v revni lesení koči uboga družina, troje glav po številu. Ta uboga koča je bila gotovo najubožnejša v celem mestu, in kar je pa revščino te podrtije povečalo, bil je vedni nemir in prepír mej zakonskima samima. Akoravno namreč se je dotikala hiša od ene strani visokega zidovja ondotnega samostana, kjer je kraljevala sveta tihota, slišal je lahko vsaki mimogredoči človek ropotanje visokega ženskega glasu, kateremu je prikladal in odgovarjal krepko, nizkodoneči moški bas; toda ne v petju, marveč v vpitju in prepíru.

Miha, hišni gospodar je spredídel, da brez gospodinje njegovo že tako slabo poslopje ne more obstati. Vedel je, da je dobra žena ona,

ki hiši, posebno taki, kakor je bila njegova, tri vogle podpira. Zato je sklenil po smrti svoje dobre žene zopet zakonsko srečo poskusiti. Toda tu se je bil silno opekel! To je čutil prebritko poleg njega tudi njegov osemletni sinček Francelj, ki je postal brez dobre matere prava žrtva hude mačeha. Tega reveža je podila brezsrčna „mati“ na vse kraje, ni mu pustila miru, ampak sovražila ga je, trpinčila in ropotala nad njim od ranega jutra do poznega večera. — Marsikedo bi opravičeval to ravnanje trde mačeha, ako bi bil Francelj zares razposajen paglavec. Toda njegova ljubeča, skrbna — ranjka mati vcepila je svojemu jedinčku že v zgodnji mladosti prelepe nauke v nežno srce. In ni jih zastonj! Dobri Francelj je bil tako pobožen in pokoren otrok, da mu podobnega nisi našel v celem mestu. Ubogal in ljubil je celo svojo „mačeho“, bil ji je pokoren, toda — zastonj! Le bridki udarci „ljubeče“ mačeha bili so plačilo za njegovo poslušnost. Zakaj? Ker je bil — na svetu, — v eni hiši z njo!

Pa — morebiti si mislite — zakaj pa ni

4. Kadar se lotiš zasajanja samega, moraš najprej drevce na podzemeljski in na nadzemeljski kroni, toraj na koreninah in na mladikah oziroma vejah za zasaditev šele pripraviti, to je pravilno obrezati. To pa storiš s tem, da vsako korenino nekoliko skrajšaš. Pri tem skrajšnji gre gledati kaj pozorno na to, da gledajo vse vsled režnje nastale rane proti dnu jame ne pa proti vrhu.

5. V središču jame naredi z železnim kolom lukinjo, in v njo zasadi kol, na kateri bode drevce po zasaditvi privežano. Da bode kol trpežnejši, opali, ožgi ga na delu, kateri v zemljo sega, in pa še za dobro pèd višej. Z karbolinejem ali pa katranom ga pa nikar ne namazuj, kajti jedna kakor druga taka mažnja je drevcu škodljiva.

6. Položi čez jamo palico, katera ti bo le v sredi jame pokazala, kako visoko svet okolo nje leži.

7. K palci prisloni drevce tako, da ga bode ravno toliko pod njo (palico) kolikor ga je prej bilo v zemlji. Poglavitno prvo pravilo umnega zasajanja drevja glasi se namreč tako-le: pazi da ne posadiš drevesa globokeje kakor je prej rastlo.

Prazni prostor jame pod koreninami zasuj z zemljo kupčka št. 2. to je z drugo izmetano plastjo, in potlači jo z nogami prav dobro.

9. Postavi drev zopet v jamo, poklekni ali počeni k njej in delaj tako-le: z levico potresaj previdno drevo, z desnico podkladaj mu pa korenine z zemljo kupčka št. 2. Ako bi pa te primanjalo, z ono št. 1., toda nikakor pa ne z rušo, trato tega kupčka. Tako ravnaj tako dolgo, dokler nisi vseh korenin podložil. Tako delati moraš zato, ker se drugo pravilo pravilnega presajanja dreves

oče posegel vmes, oče, ki je poznal predobro svojega dobrega sina? O! tudi oče je storil svojo dolžnost! Ali sedaj je še le začela toča padati. Sedaj se je še le mačeha pokazala, kakošno moč je dobila od Stvarnika z jezikom! Instrument — jeziček — je začel klepetati, kakor bi na boben tolkel. Zaganjala se je kakor lajajoči pes v „ljubljenega“ moža in s podvojeno razjarjenostjo v malega Franceljna. To je trajalo navadno pozno v noč, dokler ni ostri ženi noč zamašila ust in zaprla divje oči! Edino pribežališče ob takem hudem vremenu je bilo malemu Franceljnu bližnji samostan!

Samostanjski predstojnik je dobro poznal svoje sosede in posebno se mu je prikupil nedolžni Francelj. Večkrat namreč, ko ga je dobil vsega objokanega, ga je tolažil in mu z marsikakem darilom trpljenje olajšal. Tudi hudobni mačehi je ljubeznejšo večkrat prigovarjal ter jo s krepkimi besedami svaril pred nečloveškim ravnanjem. Vse zastonj! Bob v steno! Mene ne spreobrnite, zavrne ostro surova ženska! Molite v vaših ljuknjah

tako-le glasi: pazi, da pridejo vse korenine v ravno isto légo, v kateri so bile poprej, povesiti se ne smejo čisto nič.

Rušo ali trato zloži okolo podloženih korenin, na novo dno jame.

11. Podložene korenine zasuj z ostalo zemljo kupčka št. 2. in ako ti ne zadostuje, z ono kupčka št. 3. V jamo zmetano zemljo potlači z nogami prav dobro.

12. Konečno zmeči okolo drevesa vso še ostalo zemljo kupčka št. 3. in iz nje naredi tudi skledi podobni holmček okolo debla, tako, da bode drevo k večjemu 3 do 5 centimetrov globokej v zemlji, nego je prej rastlo. Konečno poveži drevo prav rahlo k kolu in zalij ga.

Na Grm ga pa ne dam v šolo.

Pred nekoliko dnevi mi je dejal neki posestnik dolenjski: Naj bi imel deset sinov, na Grm ga pa ne dam v šolo! Pač mislim, da jih je malo posestnikov po Dolenjskem, ki bi bili tako prepričani, kakor ta gospod, da Grm nič ne velja, marveč, da bolj iz nevednosti ali v nemarnosti ne pošiljajo svojih sinov v grmsko šolo, kakor pa iz mrznje do šole. Radi tega poglejmo vendar nekoliko ta preteti Grm, zavoljo ktereга so gospodje celo v deželnem zboru dosti govorili.

Grm je vinarska, kmetijska in sadjarska šola, kakoršne imajo skorej vse dežele aystrijskega cesarstva. Namen jej je, izobraževati kmetovalske sinove, da bodo pametni, modri gospodarji, ki bodo znali tudi v naših kmetu jako neprijaznih časih vendar gospodariti tako, da se bode dalo še

kolikor hočete, za mene vam nič mar! Jaz sem gospodinja v hiši, jaz sem gospodinja v hiši, jaz smem tu delati, kar se mi poljubi! Ako se vam ne zdi prav, da tega capina ostro učim, spravite ga sebi pod kuto, potem bo že mir imel popred pa ne. Pri meni nimate nič zapovedovati — spravite se!

Dobro — odgovori mirno predstojnik, ki se ni tako hitro vstrašil klepetulje — dobro, mi ga bomo spravili pod kuto, kajti zmirom je v mojih očeh dobro delo usmiljenja, da se nedolžno jaguje iztrga žrelu volkovemu!

Zmajal je častitljivi starček s sivo glavo in odšel. — Francelj pa je prišel še tisti dan s svojim punkeljčkom v roki v samostan ter bil z veseljem sprejet.

Kakor po silnem viharju prijetno solnce s svojimi dobrodejnimi žarki vse oživlja, vse krepki, tako je tudi našemu ubogemu trpinu mej samostanskimi zidovi zasijalo ljubo sonce miru, ktereга je pogrešal, odkar je prišla hudobna mačeha v očetovo hišo. Tu v samostanski tihoti je

shajati. V ta namen se trudijo gori trije gospodje, ki so v svoji reči zvedeni tako, da se pač lahko merijo z družimi. G. vodjo R. Dolenca poznate iz njegovih govorov, ki jih je imel letos in prejšna leta o ameriški trti, o strupeni rosi in dr., poznate ga iz našega lista; vsaj so prvi članki v njem sploh iz njegovega peresa. Gospod Rohrman je predsednik tukajšne kmetijske družbe, znan vam po svoji vnetosti za blagor trpina kmeta tudi iz naše kmečke bralnice itd. Da taki gospodje kmečke sinove na Grmu z veseljem podučujejo in navajajo, kako naj se gospodarji razumno, si mora misliti pač vsak razsoden človek. Pa res, mora se priznati in priznava se tudi, da grmska šola ne zastaja za nobeno podobno, pač pa jih mnogo prekaša, zlasti še, ker se podučuje vse v domačem jeziku ter se pazi strogo na red in nravno vedenje.

Pridite le koncem šolskega leta k javni preskušnji poslušat, tu se bode te prepričali, koliko se mladeniči naučé, koliko celo taki, ki so leto poprej znali komaj za silo pisati in brati, a družega nič. Le pogledjte njih spise, risanje; čujte kako odgovarjajo, ko se izprašuje o živinoreji, o zelenjavi, o vinarstvu in kletarstvu itd., — pa še recite, da šola ni za nič. Koliko so pa pridobivali s tem, da so se priučili pravega reda, snage, ubogljivosti in pametnega zapisovanja prejemkov in stroškov, kar je neizmerno važno pri gospodarstvu. Nikoli ne morem dosti Boga zahvaliti, da sem dal sina na Grm, mi je dejal pred par leti trden Gorenjec, ves drugačen je prišel domu, nego je bil poprej. Daj v to šolo svojega sina tudi ti, Dolenjec, pa se bodeš istega prepričal.

Seveda, ako kedo misli, da kmetu ni treba

nič vedeti, da naj dela kakor so ravnali stari, tacemu ni pomagati, temu pišem zastonj, naj bi se trudil še toliko. Rekel bi mu pa vendar-le to-le: Tvoji predniki trt niso škropili, zakaj jih pa ti vendar škropiš? Tvoji predniki vinogradu niso gnojili, zakaj mu pa ti vže gnojiš? Tvoji predniki še niso okusili vina iz ameriških trt, zakaj pa tebi vže diši? Ali ne radi tega, ker so drugačni časi, drugačne razmere? Ali ne za to, ker bi sicer nič ne pridelal, marveč v kratkem celo trsje izgubil iz vinograda? Glej, ker so pa časi drugačni, je tudi sicer treba gospodariti drugače.

Pa še nekaj. Zgodi se, da se pošlje na grmsko šolo mladenič, ki ni bil nikjer za rabo, češ, tu bode pa vže kaj. Kdor ni za rabo, ni za rabo; pri tacem tudi Grm ne bode delal čudežev. Pošljite semkaj sinov, ki so bistrega uma, naj se tudi niso veliko učili; sinov ki so vže odraseni, resni, ki imajo veselje za kmetovanje, pa bode te videli, kako vrle gospodarje dobite domu.

Da pa grmska šola koristi, se lahko prepričamo tudi z lastnimi očmi. Pogledjte, okoli Novega Mesta, več sadnega drevja se je zasadilo, odkar je šola tukaj, nego prej v trideset letih. Da se trtje pridno škropi, da se ravna z vinom vsaj tu in tam bolj pametno, nego poprej, da se zasajajo ameriške trte; da so se v ta namen začeli vinogradi rigolovati, je zasluga grmske šole. — Da se spravlja iz travnikov in njiv kamenje, katerega so se morda stari vže 100 let s plugom ogibali itd. je brezdvomno tudi vsaj nekoliko zasluga grmske šole. Ne pozabimo pa, da je še le začetek, da torej preveč naenkrat ne moremo pričakovati. Podpirajte šolo, ne delajte jej ovir zlasti še tisti gospodje ne, ki ste poklicani, da podpirate njeno prizadevanje, pa bode te videli blagodejen njen plod.

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

povsod kamor je oči obrnil, vladal ljubi mir — sveta ljubezen. O kolikokrat je sklenil svoje ročice ter ves presrečen zaklical: Kedo bi si mislil da se na svetu tako lahko mirno in sveto živi! Blagroval je neprenehoma dobrega patra predstojnika, da so ga rešili iz groznega trpljenja.

In kako imenitna oseba je bil Francelj v samostanu. Eden predobrih g. patrov je Francelja naučil pri sv. maši streči. In s kakšnim veseljem je šel z mašnimi bukvami k oltarju! Kako pobožno se je tam obnašal. — Ko je opravil svoje važno delo v cerkvi, pomagal je v kuhinji, na vrtu, sploh, kjer so ga potrebovali. In čemur se je najbolj čudil in česar ni mogel celo razumeti, je bilo to, da je bil večkrat zaradi svoje pridnosti pohvaljen. On — pa pohvaljen! On, ki bi lahko popred dan na dan v svojem zapisniku narisal točo, ki je po njegovih kosteh padala, kakor je v pratki narisana, on je bil pohvaljen, pohvaljen od vseh. To je čudno zanj! On od vsih le: ljubeznivi, pametni — pridni Francelj imenovan; to mu je bila uganka! Pa tako je bilo! (Dalje sledi.)

V državnem zboru je na yrsti volilna reforma. Novi ministri so sestavili načrt, po katerem bi zbornica dobila 43 poslancev več nego doslej. Izmed teh bi za Kranjsko dobili eno novo poslanstvo. Veliko vprašanje pa je, ali se bo to dalo izvesti ali ne. Ako ta načrt pade, pade gotovo tudi koalicija, in še večje homatije bodo nastopile. Sploh se kaže vedno bolj, kako na rahlih tleh stoji sedanja vlada. Naučni minister Madejski je nekoliko namignil slovenskim poslancem, da se utegne ustanoviti v Kranju nova višja gimnazija, v Celji pa nova slovenska nižja gimnazija. Toda liberalni Nemci so takoj v zbornici in po časnikih zagnali hrup, da se na Štajerskem slovenska gimnazija ne sme ustanoviti, čeprav je slovenskih dijakov še enkrat toliko kakor nemških. Ti ljudje so menda pozabili, kaj pomeni beseda „pravica!“

Na **Mažarskem** vre čedalje hujše. Vse je razburjeno; celo tisti možje, ki se ne ganejo prav radi, razgrelji so se v takem boju. Dva velika tabora stojita drug proti drugemu. Vladna stranka je že zgubila večino; opozicija jo že skoro preoblada. Da se pa sedanje ministerstvo še drži na krmilu, ima zaslugo le stari lisjak, revolucionar Košut, ki, iz Avstrije pregnan, že mnogo let živi v Turinu na Laškem in od tam vlada pismeno Mažarje. Pisal je nedavno, da Mažarji morajo sprejeti predlogo o civilnem zakonu, četudi bi prišla od vruga samega; kdor je zoper njo, ta je sovražnik domovine in svobode. Več govornikov je zadnje dni v zbornici vlado do dobra zbil, zlasti pa Appony. Zato sta ministerski predsednik Wekerle in pravosodni minister Szilagy odgovorila tako ostro in predrzno, da sta si več škodovala, nego koristila. Zlasti zadnji je očitvidno pokazal v svoji strasti, da res le framasonstvo vlada na Mažarskem. Napovedal je odločilen boj ne le katoličanom, temveč tudi vsem drugim verskim ločnam. Mažarija bi morala po njegovem načrtu postati paganska pokrajina. Zoper katoliški shod, ki je bil pred dvema mesecema v Pešti, sklicala je vladna stranka 4. t. m. liberalni shod, kateri je bil navidezno velikansk, a vse skupaj je bilo le zmagoslavje Košutovo, katero pa se je uprizorilo z mnogimi vladnimi stroški. Zborovanja se je udeležila večinoma le nahujskana mladina in vsakovrstna poulična derhal. Kolikor jih je prišlo z dežele poslušalcev, pripeljali so se brezplačno in nadjeli so se v Pešti tudi brezplačno. Vse so jim poskrbeli vladni možje. Troškov so imeli vsekako veliko, uspeha pa nič. Čudno je le, da se sme stari zakleti sovražnik Avstrije, Košut, tako preslavljati! Najnovejša poročila se glase, da je ta revolucionar zbolel za smrt. Ker je star že 92 let, bo težko še okrevat. Ako pa umrje, se tudi na Mažarskem marsikaj drugače zasuče.

Kaj je novega po širokem svetu?

Odkar so usmrtili v Parizu anarhista Vaillanta, na **Francoskem** ni miru pred njegovimi tovariši, ki se skušajo bridko zmaščevati zaradi njegove smrti. Da bi se to kmalu poglelo, ni upanja, ker anarhistov je čedalje več. Časniki pišejo, da jih je samo v Parizu 2300, na celem Francoskem pa 8000; razven tega je na tujem nad 1000 teh francoskih prekucuhov. Imajo tudi 20 časnikov, katere širijo med ljudi, da jih okužujejo; eden izmed njih je razširjen med ljudstvom celo v 50.000 iztisih. Proti taki sili francoska vlada z vsemi svojimi ukazi ne bo nič opravila.

V **italijanski zbornici** v Rimu je 8. t. m. počila bomba, katera je nekatere nevarno ranila. Položili so jo anarhisti. Crispi je slab gospodar,

kakor tudi vsi njegovi tovariši. Italija ima že pol milijarde dolga, pa ga le še množe.

Na **Angležkem** je odstopil od vlade prvi minister Gladstone zaradi starosti; ima namreč že svojih 84 let. Bil je izkušen in pošten državnik, ki je imel res skrb za podložne. Posebno veliko je storil za uboge Irce, ki so bili do najhujših časov res pravi sužnji Angležem. Bil je pravičen tudi katoličanom. Naslednik mu je Lord Roseberry, katerega je Gladstone sam priporočil. Iz tega smemo sklepati, da bo tudi ta poštenjak.

Nemški Poljaki tirjajo nekatere pravice za-se v narodnem oziru. A Nemci smatrajo vsako stvar, katera gre Poljakom po pravici, kot svojo škodo. Zato se poljski otroci čedalje bolj ponemčujejo.

V **Serbiji** je taka nezadovoljnost z vladarsko rodovino, da so nekateri tuji listi že nasvetovali, naj se Srbija razdeli med Avstrijo, Rumunijo in Bolgarijo. Čeprav kaj takega ni pričakovati, da bi se uresničilo, a vsakako je to za Srbijo žalostno znamenje.

Piše se nam:

Z Bavarskega Cham. — Tu Vam pošljem 2 gl. za dijaško kuhinjo, ker ni lepše in potrebnejše podpore ko ta. Iz lastne skušnje sem prepričan, ko sem leta 1862. in 1863. gladoval ali stradal v Novem Mestu. Beračit me je bilo sram, doma pa niso imeli sami dovolj vsakdanjega kruha; podpore ni bilo nobene od nikodar. V dobrem spominu mi je še, kako sem hodil o prostih urah včas v Pogance na vrt, da sem izpod listja vjel kako jabolko, ako so še katera zaostala.

Lačnemu se ni mogoče učiti. Moral sem zoper svojo voljo šoli hrbet obrniti in tako rekoč v najlepši dobi kakor s kropom poparjen, domovino v šestnajstem letu zapustiti in po daljnem svetu kruba iskati. Po velikem trudu in potrpežljivosti, s stanovitnostjo, hvala Bogu, sem ga dovolj našel. Lepih naukov in zgledov, katere sem zamogel v enakem času nabrati, ne pustim še zdaj iz srca, in večkrat se zmislím na dušne in telesne dobrotnike, gospode Patre, ko P. Ladislava, Sigismunda, Matevža, Ignacija, Inocenca, Rafaela in direktorja Vovka; to so bile blage duše. Njim, kateri izmed njih še živijo, voščim krepko zdravje in visoko starost; kateri so se pa po težkem delu preselili v večni mir, naj vživajo večno plačilo za njih trud; kar so ti sejali, je večinoma dobro obrodilo, tako, da ostanejo tudi nepozabljeni, dokler se pred najvišjim plačevalcem, v nebeški diki ne sestanemo.

Domače vesti.

(Upokojeni gospod župnik Jakšič) je podaril usmiljenim bratom svojo hišo v Krškem. Bog plati stoterno blagemu dobrotniku!

(„Narodna čitalnica“) v Novem Mestu priredi v nedeljo dné 18. t. m. gledališko predstavo „Marijana“, slika iz ljudskega življenja v petih dejanjih. Razpošiljala se bodo posebna vabila in se je nadejati k tej velezanimivi predstavi obilo občinstva.

(Dolenjsko pevsko društvo) priredi na soboto dné 31. t. m. v novomeškem „Nar. domu“

svoj pomladanski koncert z zelo zanimivim programom, kateri bo v kratkem objavljen. Pri tem koncertu nastopi prvokrat javno tamburaški zbor, in opozarjamo slavno občinstvo vže sedaj na to velezanimivo jugoslovansko glasbo. Koncertu sledi ples. — Ker je dobava tamburic provzročila pevskeemu društvu obilih troškov, bo se pobirala vstopnina.

(Na Gorjancih) je zažgal štirinajstletni pastir Čunk gozd gospe pl. Fichtenau. Pogorelo je skorej dve orali mladega drevja.

(Zahvala.) Podpisano predstojništvo zahvaljuje najtopleje slavni novomeški občinski zastop za velikodušni sklep. tukajšni bolnišnici dajati vsako leto 100 goldinarjev podpore. Isto tako izreka svojo zahvalo občini šmihel-stopiški za enkratni lepi dar — 100 goldinarjev, katere je bolniško predstojništvo od slavnega županstva prejelo.

V Kandiji, 13. marca 1894.

Predstojništvo bolnišnice usmiljenih bratov.

Temu dostavljamo: Bolnišnica usmiljenih bratov v Kandiji je za Dolenjsko, sploh posebej pa še za bližnjo okolico neizmerno velika dobrota. Poglejmo! Od novega leta doslej so sprejeli gospodje vže nad sto bolnikov in sicer večinoma iz bližnjih krajev. — Umrli so samo štirje, a med temi dva vsled starosti; v bolnišnici jih je danes devetnajst, a pred tednom jih je bilo osem in dvajset — nad trideset jih pa sedaj sprejeti še ne morejo. — Nekateri so bili tako nevarno bolni, da bi jih gotovo krila vže črna zemlja, ako bi ne bilo tu teh usmiljenih Samaritanov, čul sem to sam iz ust ozdravljenih; drugi so se tako hudo poškodovali, da bi jih bila tudi vže smrt objela, ako ne bi bili dobili tako skrbne in spretne postrežbe v bolnišnici, a sedaj so deloma zdravi, deloma pa je upanje, da se ozdravijo. — Bolniki so bili po velikej večini preskrbljeni popolnoma brezplačno; sploh gospodje ne zahtevajo nič, ampak le sprejmó, ako jim premožni sami kaj podaré — od občine ali dežele ne bodo nikdar zahtevali, naj se jim povrnejo troški za kacega bolnika. Ne; tó naj nadomesti krščanska ljubezen. Zato pa prosí eden bratov po Kranjskem darov za bolnike trpine; prostovoljna miloščina naj podpira reveže. — Občine dolenjske! troškov Vam bodo pribranili usmiljeni bratje v Kandiji; le pomislite, koliko ste včasih morale plačati samo za enega bolnika v Ljubljani, Trstu, Karlovcu, Zagrebu ali v kaci drugi bolnišnici! Spominjajte se tudi ve svojih dobrotnikov! Sklenite v občinski seji, do jim hočete dajati kakovo letno podporo; naj si tudi ne bode velika, dosti občin bode dalo sledujoč vendar-le lepo svoto. Deset, dvajset goldinarjev na leto se malo pozna celi občini, ali veliko bodo izdali bolnišnici, ako več občin sklene tako letno podporo.

(V Poljanah pri Črnomlju) se snuje gasilno društvo. Pravila so vže predložili deželni vladi.

(† Umrla) je v Št. Jerneju še le 46 let stara posestnica, mati in dobra žena, vdova Marija Androja. Ranjca bila je veliko let bolna, ter je vedno le na postelji ležati morala, a vse križe, težave, bolečine voljno prenašala. Gotovo se bo ta v nebesih veselila, ko je morala toliko bolečin prenašati. Da so jo pa sosedje radi imeli, pokazali so s tem, da so jo tudi dné 13. marcija, spremili v obilnem številu na pokopališče. Mnogo vencev je bila ranjca dobila; najlepši jo pa čaka unkraj groba, nad zvezdami, za vse trpljenje, katero je tako voljno prenašala. Bodi ji večni mir in pokoj, in zemljica lahka!

(Požar.) Dné 27. februarija nastal je ogenj, na pôdu posestnika Alojzija Radl na Dol. Ponikvah pri Trebnjem, kateri je uničil popolnoma pôd, svinjak ter vse na podu spravljeno gospodarsko orodje in streho hiše, v kateri k sreči nihče ne stanuje. Radl ima po požaru, kojega, kakor se sluti provzročila je hudobna roka, škode 1450 gld. Zavarovan je bil samo za 800 gld. Občinstvu Dol. Ponikev se je zahyaliti, da ni ogenj napravil še večje škode, ker pri tej nesreči pokazalo je isto v polni meri svoje bratoljubje. — 28. februarija ob polu četrti uri popoldne pa je pogorel kozolec pri Drski, last gospoda Fran Kastelica v Kandiji, kateri ima škode 350 gld. Zavarovan je bil za 150 gld. Ker sta v tistem času dva delavca komaj kácih deset korakov oddaljena od kozolca kamen streljala, misli se, da je morala kaka iskra odleteti na kozolec in tako provzročiti ta ogenj. Sodnijska preiskava je vpeljana.

(Vojak) naši, pšci, bodo dobili novo in sicer sivo obleko.

(Zima) je letos sploh kaj lepa po krajih, kjer imamo navadno ostro zimo z obilnim snegom. Čudno je, da imajo pa ravno letos v najbolj južni Italiji na otoku Siciliji tako hudo zimo, da je ne pominjo enake, ko vendar tamo doli sicer zime kar ne poznajo. Strašni zameti so po otoku; plazovi pa so napravili veliko škodo.

(„Novi lovski zakon“) se je v zadujih mesecih delal, po raznih časnikih, ker so mislili, da ga res vže imamo. Ali hvala Bogu, zakona tacega kakor so se ga bali, nimamo še in vladni načrt je danes še zmirom le načrt, kateri se bode predelal v deželnemu odboru v posebnem posvetovalnem shodu (enketi). Menda bode en sam shod še premalo, akoravno je bil to lovsko leto vže eden. Povabljeni bodoje kmetovalci in lovci, da se zaslíša obe stranki.

(Cerkveno leto,) to je njegovi sveti časi in dnevi. To je knjižica, katero je dal na svitlo gospod Ivan Komljanec, profesor na spodnji gimnaziji v Kočevju. — Lepa je katoliška služba božja za vernega kristijana; prelepa zlasti za tistega, ki ume nje pomen, ki vé nje zgodovino. Pričujoča knjižica v lični, devetdeset strani obsezajoči obliki vstreza temu namenu popolnoma. Posebno všeč v njej so nam zgodovinski podatki, in popolnoma se strinjamo z gosp. pisateljem, da bode knjižica prav dobro služila propovednikom; s pridom pa jo bode bral vsakdo. Gotovo bi bilo koristno, ako bi jo imela vsaka slovenska hiša. Staue pri gosp. pisatelju 60 kr.

Razne vesti.

(V Opatijo) na Primorskem je prišla te dni nemška cesarica z otroci. Tje prideta tudi dva ruska velika kneza in morda tudi ruska carica s princezinjo Ksenijo.

* (Slavni župnik Kneipp) je bil pretekli mesec v Rimu, kamor se je šel osebno zahvalit papežu za odlikovanje. Dvakrat je bil pri papežu, ki ga je izpraševal z velikim zanimanjem o njegovem vodenem zdravljenju. Vsa rimska gospoda je vrela k njemu; kdor je le mogel, ga je vprašal za svét. Na mnogih krajih je govoril po dve uri svoje zanimive „vodene govore“. Tudi posebno Kneippovo društvo se je v Rimu ustanovilo. Čeprav občuje Kneipp mnogo z najvišjo gospôdo, vendar nikjer ne zataji svoje priproste narave kot kmečki župnik z dežele. Ko je prišel v Rim, poklical ga je takoj k sebi prvi izmed

kardinalov, starček La Valetta, ki je ležal nevarno bolan. Deset dni pozneje bi moral v imenu kardinalov osebno čestitati sv. Očetu, povodom sedemnajstletnice kronanja. Čeprav je bil kardinal hudo bolan, vendar je vprašal papež župnika Kneippa, se bo li v desetih dneh pozdravil. Kneipp pa je po domače pokimal in odgovoril: „Dà, to bomo pa že storili!“ In res je kardinal ozdravel. Ko se je peljal iz Germanika, kjer je govoril učenim profesorjem in njih bogoslovcem, zbranim iz cele Nemčije in Avstrije, rekel je svojemu prijatelju: „Danes pa sem enkrat pošteno resnico povedal višjim in nižjim!“ Slavni Kneipp je res že postal svetovni mož.

Loterijske številke.

Trst	3. marca	13	19	18	21	3
Gradec	10. „	26	39	5	59	50

Poziv.

Sledečim osebam, oziroma njih pravnim naslednikom kot njim postavljeni kurator ad actum naznanjam, da so za nje v depozitni kasi c. kr. m. d. okrajne sodnije v Rudolfovem shranjene sledeče knjižice — za:

Peter Kastrevc a iz Gaberja čez	14	gld.
Ferdinanda Strauss iz Rudolfovega	86	„
Janeza Cesar iz Vel. Bučne Vasi	34	„
Janeza Kovačič iz Hriba	163	„
Marija Zorko iz Vélkega Kala	8	„
Matijo Hočevár iz Spodnjega Kronovega	227	„
Matijo in Ano Rojc iz Trsta	42	„
Martina Gorjanc iz Spod. Suhadola	26	„
Franca Wregar od ?	7	„
Jero Bele iz Boričevega	5	„
Jožeta Pašič iz Brusnic	84	„
Franceta Lukan iz Brezja	41	„
Upnike Janeza Majntinger iz Rudolfovega	134	„
Davida Gajzinger iz Dunaja	2	„
Uršo Gorše iz Lešnice	294	„
Terezijo Krašovec iz Rudolfovega	263	„
Matijo Milic iz Reke	65	„
Ano Pekic iz Jurne Vasi	9	„
Franca Kastelic iz Vine Vasi	59	„
Matijo Kastelic iz Trsta	10	„
Marijo Martini od ?	5	„
Franceta Rižnar iz Podboršta	18	„
Marijo Gravatti iz Trsta	4	„
Janeza Mesojedec iz Prapreč	63	„
Ano Augustini iz Toplic	26	„
Ano Fabjan iz Toplic	15	„
Franceta Smuk iz Hriba	16	„
Uršo Grill iz Hriba	16	„
Janeza Grill iz Vimola (Wiederzug)	32	„
Jero Klobučar iz Uršnih Sel	50	„
Franca Miklavčič iz Loke	6	„
Franca Gorenc iz Strajn	9	„
Janeza in Nežo Želko iz Čemš	11	„
Feliksa Deželan iz Brusnic	13	„
Matevža Kermesec iz Gaberja	25	„
Franceta Jeriček in Spod. Težke Vode	6	„
Mihata Taler iz Dobindola	2	„
Janeza Vesel iz Rudolfovega	19	„
Jože Kocijančičeve dediče	498	„
Sigmundo Čičkaj dediče	71	„
Sebastjana Abraham, Janez Bersan, Terezijo Hoffman, Antona Saje, Nežo Bersan, Štefana Abraham od ?	76	„

Matijo Petrič iz Žabje Vasi	450	gld.
Luko Cesar, Jožefo Gazvoda, Marjeto Blažič, Nežo Kovačič, Ano Černe, Miho Blatnik, Matijo Gimpelj, Antona Jaklič	79	„
Jožeta Dobrave in Uršo Skubic	75	„
Matijo in Jurija Grill, Janeza Schauer, Janeza Windischmann, Andreja in Matija Wrinskelle, Janeza Vidmar, Jurija Kramar, Marjeto Wrinskelle, Jurija Kump, Jurija Ulrich, Franceta Golob, Matijo in Jurija Pečauer, Jožeta Kligel od ?	46	gld.
Ana Mohorčič dediče, Janeza in Marijo Jerman. Marijo Dragman, Mino, Marijo in Uršulo Miše od ?	100	gld.
Martina Rakoše, Jurija Jonke, Karla Molina, Matijo Udovič od ?	39	„
Izak Babnik in Jožefa Vodin od ?	139	„
Antona Šašek iz Hrušice	19	„
Matijo Kovačič iz Malega Vrha	23	„
Janeza Bradač iz Podboste	58	„
Janeza Foršek iz Potov Vrha	2	„
Ignaca Deželan iz Brusnic	22	„
Marijo Ljubič iz Beršlina	30	„
Marijo Ulčar iz Meniške Vasi	56	„
Franca Krohal od ?	47	„
Franca Mohar iz Rajnuš	385	„
Jožeta Nasimbene iz Dolenje Vasi	430	„
Jožeta Lakovec od ?	17	„
Marijo Bambič od ?	49	„
Alojzija Saje iz Biške Vasi	98	„
Janeza Rakar iz Golobinjeka	6	„
Andreja in Nežo Bedek iz Gaberja	10	„
Marjeto Modic iz Dolža	110	„
Franca Stonič iz Ribnika	25	„
Martina Bradač iz Vel. Rigla	24	„
Matijo Pucelj iz Suhorja	106	„
Janeza Mergole iz Tomažje Vasi	39	„
Janeza Stalcar iz Spod. Tapel Vrha	3	„
Antona Kastelic iz Obrha	6	„
Franca in Matijo Kotnik iz Ljubnega	168	„
Jožeta Troje iz Blatnika (Russbach)	19	„
Andreja in Janeza Höferle iz Mašlja	96	„
Jožeta Gramer od ?	8	„
Franca Robas iz Cegelnice	9	„
Ferdinanda Wittine iz Čermošnic	818	„

Pozivljam imenovance, naj zaradi izročitve teh vrednosti vložijo prošnje pri c. kr. m. d. okr. sodnji v Rudolfovem ter prilože izkaz o istinitosti svoje osebe.



Rudolfovo, meseca sušca 1894.

Karol Zupančič,
kurator ad actum.

Novo lepo posestvo na prodaj.

V Zalogu, tri četrt ure od železnične postaje Novo Mesto in pol ure od postaje Straža ležeče lepo posestvo na ravnini, obstoječe iz hiše in gospodarskih poslopj, njiv, travnikov in vinogradov, je takoj naprodaj. Cena 3.500 gld. Več pove lastnik Franc Šteh, Zalag hiš. štev. 13, pošta Novo Mesto. (59—1)

Takoj se odda v najem ali pa prodaj

 **lepo manjše posestvo** 

v Stari Bučki. Več pove J. Pelko, vočar zemalj. vlade, Zagreb (Maksimir). (60)

Vabilo.

Posojilnica v Črnomlji, registrovana zadruga z neomejeno zavezo, imela bode

redni občni zbor

dné 19. marca 1894 ob 3. uri popoldne v posojilnični sobi v Črnomlji.

Dnevni red:

1. Poročilo ravnatelja.
2. Predlaganje računa za 1893 in sklepanje o razdelitvi čistega dobička ter o remuneraciji načelnstvu.
3. Volitev odbora in računskih pregledovalcev.
4. Nasveti.

K obilni vdeležbi društvenike vljudno vabi

(47-2)

Odbor.

Razglas

p. n. udom kmetijske podružnice v Novem Mestu.

Odbor kmetijske podružnice v Novem Mestu bode dné 20 t. m. to je v torek po sv. Jožefu točno ob 8. uri dopoludne na vrtu kmetijske šole na Grmu brezplačno razdelil 200 visoko debelnatih jablan in sicer med tiste svoje ude, ki letos niso prejeli trt iz podružnične trtnice. Na p. n. ude, kateri bi imenovanega dné ne prišli, oziroma ne poslali po drevje, se odbor ne more več ozirati.

Za odbor:

V. Rohrman,
načelnik.

Krompir „oneidovec“

priznано najboljšo dandanašno sorto krompirja, se prodaja v kmetijski šoli na Grmu, bodisi za jed, ali pa za seme po dva in pol krajcarja kilogram. — Ravno tam se prodaja tudi

jabolčno i hruškovo drevje,

finih namiznih in moštnih sort. Išče se pa tudi

pošten hlapec in volar

z letno plačo 66 gld.

(58-1)

V najem se odda pod prav ugodnimi pogoji

kovačnica

kovaču, ki zna samostojno opravljati kovaška dela. Več se izve pri lastniku Martinu Vukšinič, na Božjakovem št. 5, pošta Metlika, Dolenjsko. (36)

Brunerjeva gostilna

otvorila se bo z vrtom in kegljiščem Belo nedeljo t. j. 1. aprila. Za dobra in naravna (naravna) dolensjska vina je skrbjeno. Za obilni obisk se vljudno priporoča

(51)

Makso Brunner.

Gospodarski opravnik,

ki je teoretiško ter praktičsko zmožen poljedelstva, živinarstva ter kletarstva, se sprejme za gospodarstvo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem mestu na Dolenjskem.

Opravnik dobi na leto 360 gld. plače, 20 gld. za kurjavo, prosto stanovanje in svečavo (petrolej) ter majhen zelenjadni vrt za porabo.

Službo je nastopiti 1. maja t. l.

Prošnje s priloženimi spričevali je poslati najkasneje do 15. aprila podpisnemu vodstvu.

Vodstvo kranjske deželne, vinarske, sadjarske in poljedelske šole.

Na Grmu pri Novem mestu, dné 13. marca 1894.

Na prodaj je

1500 mernikov lepega semenskega krompirja

po jako nizki ceni. — Več pové lastnica

(27-3)

pl. Fichtenau.

Na prodaj ali v najem

se da iz proste roke poleg cerkve v Šmihelu pri Novem mestu ležeča

hiša

s potrebnimi poslopji, vrtom in njivami. Kje se več izve, pové opravništvo „Dol. Novic“. (44-2)

Hiša in kramarija naprodaj.

V nekem majhnem, prijetnem kraju pri fari, tri četrte ure od postaje južne železnice je takoj za oddati hiša v najboljšem stanju, v kateri se nabaja tudi kramarija, zraven je tudi vrt in polje.

Taisto bi stalo 800-1000 gold. in je jako pripravno za kakega vpokojenega, udovo, ali samsko osebo, katera ima majhne potrebsčine. — Več o tem pové iz prijaznosti gosp. A. Kališ v Ljubljani. (42-2)

Oskrbništvo grajščine Impoljee, pošta Radna, Kranjsko prodaja

semenski Oneida-krompir

po 70 kr. mernik,

jabolčnik

po 7 gld. hektoliter in

(53)

amerikanske trte,

(Riparia selectionæ in York Madeira.)

Na prodaj je do

50 novih, lično izdelanih, trpežnih vozov,

različne velikosti in cene pri Fran Wallandu v Žužembergu. (54-1)

Franc Muren,

sladčičar in svečar v Kandiji pri Novem Mestu

priporoča svojo bogato zalogo sladčic in sveč po najnižji ceni. Kupuje pa tudi vošine in vosek po najboljših cenah. (52)

Jakob Mikolič,

vojaški in civilni krojaški mojster, zaloga storjenih oblek v Rudolfovem,

se priporoča preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne obleke, tukajšnjim kakor tudi vsem p. n. c. kr. uradnikom vse Dolenjske, za izvršilo uniform in splah vsega v njegovo stroko spadajočega dela po najnovjšem kroju.

Tudi priporoča sl. občinstvu svojo bogato zalogo manufakturnega blaga, najnovjših finih iz izbornih vzorcev, kakor tudi storjenih oblek. — K uradniškim uniformam spadajoče, kakor tudi vse druge zaželjene stvari, ako jih nima v zalogi, preskrbi takoj in natančno.

Naročila se sprejemajo po meri ter natančno po predpisih zgotovljajo. Popravila se najhitreje ter najceneje izvršujejo. Za izvrstno delo se garantira. (28 3)

Plaćuje se po dogovoru tudi lahko na obroke.

Trdnega dečka,

15 let starega, ki ima veselje do usnjarske obrti, sprejme takoj v poduk

Franc Knaflič,
Šmartno pri Litiji.

(26-4)

Na prodaj je

hiša z gospodarskimi poslopji in tremi orali njiv in travnikov; pri tej hiši je že več let gostilna in žganjarija. Hiša je na okrajni cesti v fari Artiče, okraj Brežice na Štajerskem. Več pové (33-3)

Leonard del Cott v Brezicah.

Oves „Willkomm“.

Ta izvrstna vrsta težkega ovsu obrodi v vsaki zemlji prav dobro in se je pokazala v goratih pokrajinah kot najzgodnejša in najrodovitejša; ima visoko in prav dobro krmilno slamo in ne poleže. Ker se mora ta oves jako redko posejati, zadostuje 50 kg za en joh. Cena enemu kilo je 25 kr., 50 kg 10 gd., 100 kg 18 gld. Vrečice, ki imajo 5 kg pošiljajo se poštne prosto na vsako poštno postajo za 1 gld. 80 kr. — Bogato rodeči dupavski oves rodi najbolje v peščeni ilovnati zemlji; 50 kg za 6 gld. 50 kr., 100 kg za 12 gld. z vrečo postavljen na postajo Konjice. — Razpošilja oskrbnitvo grajščine Goliče pri Konjicah na Štajerskem dokler ga ima kaj v zalogi. (40-2)

Kovačnica,

v prav dobrem stanju, z lepim stanovanjem in v dobrem kraju, odda se takoj v Zatičini pri Višnjigori.

Več se izve pri lastniku

(38-2)

Jože Gorišek-u.

Svarilo!

Podpisani svarim vsakega, da moji soprogi Ani Zupanič, nikakoršnega denarja ne posodi, ker jaz nisem plačnik.

Gradac, dné 24. februvarija 1894.

(36-2)

Jure Zupanič.

Mlin na prodaj.

V Škocjanu pri fari je na prodaj mlin na štiri tečaje I. razreda in tudi nekaj zemljišča.

Več o tem pové lastnik

Janez Kastelic,

(43-2)

Škocjan hiš. št. 20.

Mlin in žaga na prodaj.

V Dolu (okraj Črnomelj) je na Potoku ležeč mlin na dva tečaja in z žago, obstoječ iz dveh enostavnih žag (Gattersägen) in z vsemi obstoječimi pripravami in posestvom vred v obsegu 32-76 arov iz proste roke proti gotovemu plačilu na prodaj. — Ponudbe naj se pošiljajo do 31. marcija 1894 na knež. gozdarski urad v Kočevji, kateri daje tudi natančnejša pojasnila.

Na prodaj je hiša,

št. 27 v Žužembergu

obstoječa iz jedne prostorne in jedne majhne sobe, kuhinje in dveh kleti. Hiša je pripravna za kako obrt, zlasti pa za prodajalnico. — Natančneje se izve pri

Franc Pečjaku,

(34-2)

s Hriba št. 2 pri Hinjah.